

zabode z nožem v desno ramo, drugi v glavo, tretji v prsa, ostala dva pa sprožita 5 krogelj iz revolverjev. Smrtno ranjen zgrudi se Moreno na znožje bližnjega stebra. Toda sedaj ga zgrabi eden morilcev in ga sune čez visoke stopnice na ulico, kder je Moreno kmalu umrl. Med tem je prihitela vojaška straža in ugrabila 3 morivce. Vsi 3 so bili znani frajmavrerji in so pred smrtjo izpovedali, da so katoliškega predsednika umorili na sklep in ukaz frajmavrske zarote.

## Gospodarske stvari.

### M. Načini zemljo za pridelovanje raznega sočivja pripravljati.

Zemljišče za sočivje se zamore na razne načine v ta namen pripraviti. Najnavadniji način je kopanje z lopato ali štihanje. Pri tem opravi se mora pa pred vsem drugim na to gledati, da se zemlja dosti globoko vzrahlja, drugače bi razne sorte sočivja svojih korenin ne mogle dosti globoko poganjati in jih krepko in popolno razvijati. Pa ne samo na globoko kopanje in vzrahljanje je treba ozir jemati, tudi na to se mora skrbno gledati, da pride spodja prst na vrh, zgornja pa kolikor mogoče globoko na dno. Tako se ves plevel zatre, v globočini sprhni in kot gnojivo drugim sadežem koristi. Posebno pirnica, slak in rumeni regrat se mora prav globoko na dno polagati, ker sicer tudi še iz večje globočine na vrh pririjejo. Zemlja v grudah se z lopato razseka in razdrobi. Prekopana zemlja se najkoristnejše brž proti z lopato ravna, posebno takrat, če se boče hitro po prekopanju ali preštihanju kaj posejati ali posaditi.

Čas, zemljo prekapati ali preštibati, se ravna po težki in vlažni zemlji. Lahka, suha zemlja se sme še kratko pred sejanjem ali sajenjem kopati, težka in vlažna se pa že v jeseni preštiba, da zima in mokrota prst stisne in jo za obdelovanje bolj prhko in pripravno stori. Delo z lopato je posebno med sadunosnim drevjem in sadnim grmičevjem dobro, in pa na manjših gredicah. Tu je delo z drugim orodjem nepriputno, sicer bi se drevju korenine poškodovale.

S plugom zemljo orati je treba le na večjih zemljiščih pri trdi ilovičasti ali glinasti zemlji. Koristno je to pa posebno tam, kjer je pod ilovico ali glino pesek. Pesek se na vrh vzdigne in z ilovico pomeša, kar zemljišče izdatno zboljša. Tudi tam, kjer je zemlja bolj vlažna, je plug na svojem mestu.

Najimenoitnejši način obdelovanja zemlje za vrt pa je gotovo rigolanje. Z rigolanjem se zemlja globljeje prekoplje, kakor pa s štihanjem ali oranjem. Štihanje preobrne zemljo k večjemu do 0.25 in oranje do 0.30—0.44 metrov. Zato ima rigolanje posebno izvrstne nasledke tam, kjer rodovitnejša prst še le v večji globočini leži. Na

vsak način pa je rigolanje vedno izdatno zboljšanje zemljišča.

Zdaj pa hočemo povedati, kaj je rigolanje in kako se to delo opravlja. Rigolanje nič druga ni, kakor posebno globoko prekopanje in rahljanje zemlje. Opravlja se pa to delo tako, da se vse zemljišče, ktero se na enkrat hoče rigolati, razdeli na 2 dela. Na jednom koncu se izkoplje jama 0.50 metrov široka in najmanj 2.0 metra dolga. Pri tem kopanju, ktero se z lopatami in krampi godi, se mora posebno na to paziti, da se površna zemlja od spodnje zemlje, ki se iz dna jame izkoplje, skrbno loči. Ko je prva jama izkopana, se druga začne tako kopati, da se zgornja plast prsti na 0.30 metre globoko odkoplje in vsa na dno prve jame zmeče. Tako se ves prejšnji plevel in vse njegovo semenstvo kolikor mogoče globoko zakoplje. Ko se je to zgodilo se s kopanjem napreduje in prst, plast za plastjo, v prvo jamo meče in siplje dokler, da je blizu 0.25 metrov višja od okoli ležečega zemljišča. Tako se koplje in nasipava naprej do drugega konca zemljišča. Potem se pa z delom obrne in na nasprotni strani na ravno tak način koplje in nasipava, kakor poprej, tako da se slednjič do najpoprej izkopane prsti pride. Plevelnata zgornja prst se potem v zadnjo jamo pomeče, s čisto pa pa jama nasuje, kakor je bilo poprej o prvi jami povedano. Korist, ktero ima rigolanje ali globoko kopanje, ne obstoji le v tem, da se zemlja globoko vzrahlja in pvela očisti, ampak še tudi ta dobiček, da pridejo zgornje po gnoju in zraku zboljšane plasti prsti v globočino in dozdej neplodna prst na površje. Tako polagoma zemljišče tudi v večji globočini rodovitno postane. Lahko bi morda kdo ugovarjal, da se z rigolanjem zemlja le manj rodovitna napravi, ker pride zgornja rodovitnejša prst na dno v globočino, manj gnojna prst in celo pesek, ilovica, glina pa na vrh. Ali temu ni tako! Rastline vsled večje prhkosti in rahlosti zemlje zamorejo svoje korenine bolj globoko zaganjati, potem v spodnji gnojni prsti, ki je vlažna in hladna več redivnih tvarin za se nahajati in slednjič ravno zavolj tega daleč časa o hudi vročini sušo prenašati, kakor pa v mastnejši zemlji, v kateri svoje korenine le bolj plitvo ženejo.

(Konec prih.)

### Kako zamoremo pretočeno vino čistiti in lepšati?

Začel se je čas vinskega pretakanja. Malo ktero vino je po prvem pretakanju tako čisto in svetlo, kakor bi želeli. Še plava po njem mnogo drozdnih tvarin ter ga več ali manj nepovoljno kalijo. Temu se v okom prihaja po umetnem čiščenju in lepšanju. Sicer se, po vsakem pretakanju bolj, vino samo čisti. To je uzrok, zakaj vinorejci za umetno čiščenje vina malo marajo. Druga pa je pri krčmarjih, vinskih tržcih in sploh pri ljudeh, ki hočejo svoja vina brž dozorjena in trpežna imeti in hitro v denar spraviti. Vsi ti svoje vino

po prvem pretakanju čistijo in lepšajo, t. j. dolivajo mu takih tvarin, ki okusu in barvi ne škodujejo, pa ga vendar pri obojem zboljšajo. Takih tvarin je 12, namreč: zmleta kremenina, gips, alabaster, kararski marmor, razbeljene lupine ostrig, spodium, pivni papir, kri, čistilne štupe, ribji klej, gelatina in jajčev beljak. Toda skušnje so pokazale, da se brez nevarnosti rabiti smejo 1. pri belem vinu le ribji klej, gelatina in beljak. 2. pri črnini pa samo gelatina in beljak.

Kedar se namisli belo vino čistiti, se na 1 polovnjak ali 5 veder, t. j. na 2 hektolitra, 82 litrov in 9 decilitrov, kupi 1 lot ribjega kleja ali Hausenblase (1 lot = 1 decagram in  $7\frac{1}{2}$  grama). To druga ni, kakor mehur od ribe beljuge ali vize, ki iz črnega morja vhaša k nam po Donavi; včasih zajde tudi v Savo in Dravo. Lot ribjega kleja se drobno zreže, priloži se mu en lot vajusteina, prilije vina ali vode, potem pokrije in na 12—20 ur na stran položi. Med tem postane klej žlemaš in se z žlico dobro premesi in skozi snažno platno stisne. Sedaj se spravi klej v snažni škaf, se polije z vinom in z metlico pretepa, dokler ne postane ves penast; potem se vlije v polovnjak, ki se ob enem na pipo dene; natoči se več škafov in zopet na klej vlije, da se ta po vsem sodu kakor mreža razširi in vse kalnosti seboj na dno potegne, kar se zgodi gotovo že v 8 dnevih.

Sedaj se mora vino brž pretočiti. Kdor tega ne stori, ta naj umetno čiščenje vina le drugim pusti.

2. Ribji klej je precej drag, 1 lot velja 30 do 40 kr. Bolj po ceni in lažješe delo je čiščenje vina s francosko gelatino, ki velja samo 10 kr. lot. Dva tedna pred drugim pretakanjem se vlije na 1 vedro vina 1 lot lepo razpuščene gelatine. Razpušča pa se kupljena gelatina tako, da se najpoprej drobno stolče in na 1 lot nalije 1 masec vode; vse se potem postavi na ogenj in med grejenjem marljivo s kuhiljo meša, dokler ni vsa gelatina lepo razpuščena. Potem ko se je zadosti razhladila, se varno vlije na vino v sod, kder se z lesenim drogom dobro pomeša. Čez 2 tedna potem se vino pretoči, ki ima sedaj lepo barvo, jasno svetlobo in okus, kakor 2 leti staro vino. Tako ravna umni krčmarji in vinotržci z navadnim vinom; le zlahtnega vina nečejo nikoli tako stariti.

Nekatera vina pa se tudi po gelatini ne dajo brž izčistiti. Temu je krivo ali pomanjkanje alkohola, ali pa tanina, t. j. čreslovine. V prvem slučaju se doda vinu potrebnega alkohola, v drugem pa tanina, ki velja v štacuni 40 kr. lot. Vino, ki nima dovolj tanina, se rado vleče in popolnem spridi, zato se mu kupi na 1 polovnjak  $1\frac{1}{2}$  lota tanina. Temu se prilije 1 pint ali bokal vina in se postavi na ogenj, da se razpušča, in potem, ko se je dobljena tekočina razhladila, se vlije v polovnjak in z drogom pomeša. Čez 8 dni se

mora vino še z ribjim klejem ali z gelatino opazno izčistiti in v 14 dnevih snažno pretočiti. Sedaj pa je vino res postalo svetlo in lesketeče, da ima posestnik veselje. Opomnimo pa, da se ima pri kupovanju francoske gelatine pazljivo postopati, ker jo sleparji pogosto ponarejajo. Zahtevati se mora prava francoska gelatina iz Pariza. Vsakej ploščici prave gelatine so vtisnene besede: *Gélatine Lainé* in se nabaja v 1 colni funt težkih zavitkih modrega papirja s pečatom: *Lainé*.

(Konec prihod.)

**Pepel, jako koristno sredstvo za ohranjanje čvrstih in zdravih sadnih dreves.** Bodi si že drveni ali premogovi pepel, vsikdar dobro stori ter vzbuja v semenu kal, če namočimo seme in ga potem s pepelom potrosimo in vsušimo; kajti lepo in kmalu kali, pa tudi mrčesi ga ne napadajo.

V vlažnih vrtovih in zemljah je jako blagodejen, ker je sušen in tudi kisanje zabrani; zato prav storimo, če v zgodnji spomladi krog drevesa, ktero stoji v prevlažni zemlji, potrosimo nekoliko pepela. Za vničanje mrčesov je izvrsten pomoček, kajti s pepelom potrošenih sajenic se tudi polži ne lotijo.

Kaj dobro storimo, če pepelu primešamo nekoliko apna, peska in vode ter s tako pomešanico pobelimo ali namažemo deblo in veje sadnega drevja, kajti obvarovana bo od vseh mrčesov, pa tudi skorja bo čvrsta, zdrava in prosta mahu itd.

Iz zemlje, v kateri je veliko črvov (hroščev) zamoremo pregnati jih, če zemlji primešamo pepela, katerega črvi ne morejo trpeti. Vse gnjile ali trobljive votline treba zamazati s pepelom, kteremu primešamo ilovice, da se lepše maže. Da ne lezejo črvi in mrčesi v posode, v kterih so sajene cvetlice, treba postaviti jih na pepel. Zato potrosimo pepela vsakemu sad. drevesu nekoliko v spomladi, ko je zemlja še vlažna; obilni sad bo nam delo bogato povrnil.

G. list.

**Zoper konjske garje ali grinte se noveji čas nasvetuje sledeči pomoček.** Vzeme 6 kilogramov tobaka, ki se prekuha v 12 litrih vode. Prilije se za 1 liter karbolne kisline (*Carbolsäure*), ki se dobi v vsakej večji štacuni ali apoteki; s to tekočino se vsaki den 3krat na garjah bolni konj namaka in sicer najbolj lahko s pripravno ščetico. Ne bode dolgo, in grinte bodo preminole.

**Poduk za viničarje se bode letos dajal na vinorejski šoli pri Mariboru od 14.—26. februarja.** Le viničarji, rodom Štajerci, ki so 20—40 let stari, se sprejemajo. Vsak dobi 14 fl. podpore, da si priskrbi jesti in stanovanje. Oglašja se pri g. ravnatelju do 10. februarja. Prihodnji „Slov. Gosp.“ prinese večje oznanilo o tej imenitni stvari.

**Vinskih ogerskih mešetarjev vse rogovili po štajerskih mestih (Mariboru) in trgih, kder ponu-**

jajo ogerska vina po jako nizki ceni.\*) Kako bi tedaj zamoglo naše domače vino dobiti primerne cene, vinorejci pa potrebnega denarja?

## Dopisi.

**Od sv. Barbare v Halozah.** Veseli ino presrečni čas sv. leta je pretekel, pa nam ostane vedno v pristrnem spominu. Poletu smo imeli šestero obhodo, katerih se je ogromno vedno rastoče število pobožnikov udeleževalo, tako da so se naši Izraelci čudili, od kod toliko ljudi ino toliko gorečnosti! Resnično prav veselo je bilo, nihče ni hotel doma čuvati. Varuhi so se večkrat jokali, ker so morali doma ostati. Lepo se je molilo ino veselo prepevalo. Sredo pred Božičem smo imeli spovedni den. Blizo 500 jih je pristopilo k sv. obhajilu. Takega dne še odrašeni ne pomnijo! Cerkev je bila napolnjena. Svete molitve ino pobožne vadbe so se genljivo razlagale. Starega leta den pa je bil pri nas popolnem svetek. Obilno ljudstva se je zbralo k sv. meši ob 7 uri ino ob devetih, če tudi je bila huda zima — zjutraj  $\frac{1}{2}$  7. ure je termometer kazal 16 zarez mrzlot — Ob treh začele so se večernice, pridiga, litanije, zahvalnica. — Razlagalo se nam je po psalmu 116. „hvalite Gospoda vsi narodi, hvalite ga vsaj ljudstva; ker utrjeno je nad nami usmiljenje njegovo, in zvestoba njegova ostane vekomaj“ I. usmiljenje božje a) za telo, b) za dušo našo in c) za dušo pokojnikov; zato skazimo II. zahvaležnost Bogu: 1. s svetim petjem, 2. s pobožno molitvijo, 3) z vedno stanovitnostjo v dobrem. Okoli petih je bilo zvonjenje sprejavalo obilno množico veselo domu. Koliko izmed njih bode čez 25 let obhajalo zopet sveto leto? To je pri Bogu znano!

**Iz Slov. Bistrice.** (Vošila slovenskega rodoljuba). Vsem Slovencem, prijateljem „Slov. Gospodarja“, želim za novo leto, da bi si ga v obilnem številu naročili in jegove nauke radi in marljivo prebiral. Zlasti pa želim vsem našim rodoljubom toliko potrebne zastopnosti in edinosti v vseh rečeh, ki zadevajo naš mili slovenski dom. Zastra edinega našega domačega denarstvenega zavoda: banke „Slovenije“ pa želim, da bi se naši ljudje številniše pri njej zavarovali, banka sama pa da bi se nekoliko bolj pri Slovencih začela glasiti. Naposled pa še želim, da bi se naši volilni možje spametovali in nikdar ljudi ne volili, kakor sta Brandstetter in Seidl; sicer sramota teh zadene tudi nje. Rajši naj volijo drugič poslance, kakoršnih jim bodo slovenski domorodci nasvetovali!

**Od sv. Tomaža nad Vel. nedeljo.** (Poštne zadeve.) V 52. listu lanskega „Slov. Gospod.“ se nekdo iz Malenedelje pritožuje zaradi nedostatkov pri tamošnjem listonoši. Mislim, da so si tega Malenedeljčani večjidel sami krivi. Vsaj jim druga ni treba, kakor napisati kratko prošnjo do

c. kr. poštne direkcije v Gradcu, v katerem se njej želja podpisanih občin razodene, da hočejo zanaprej spadati k pošti pri sv. Tomažu, a ne več k onej v Ljutomeru. Podpisani se rad zavežem, da bodem sam vzdrževal poštnega pota, ter ga vsaki den ali vsaki drugi den, kakor jim drago, pošiljal v Malenedeljo s vsem, kar se po pošti prejema in po njej odpošilja. Natančniše pogodbe se pa dajo z menoj najbolj lahko ustmeno pogovoriti.

Franjo Škrlec.

**Iz Kamce.** (Odprto pismo g. učitelju Jakobu Koemutu.) Blagovolite nam v Slov. Gospodarju naznaniti pogodbe, pod katerimi ste šolo v Kamci pod Seidlovim kraljevanjem oskrbovali. Tukaj se pripoveduje da ste celo takih šolarjev imena zaznamovali, kateri niso v šolo hodili in zato vam Seidl noče plačati. Drugi pravijo, da ste se pogodili za en goldinar šolnine, ako otrok v šolo zahaja ali ne. Pravega vendar ne izvemo. Nekateri vaših nekdanjih šolarjev smo že posestniki in bi nam srce težilo, ako bi Vi, vrli narodni učitelj, svojega plačila ne dobili. Slišati moramo, da se z g. Seidlom puliti in tožujete za krvavo zaslužene denarje, ker zmerom odloga prosi pri oblastnijah in sodnijah. Dobro se spominjamo, da so pri vašem odhodu iz Kamce naši stariši kakor tudi drugi posestniki bili od Seidla v pisarno citirani in so morali zaostalo šolnino plačati, še drug drugemu so denarje posojevali, da so se krvavo zasluženi krajcarji odrajtali. Okoli 400 goldinarjev že znaša dolg s stroški vred. So li obresti od trinajstih let všteti ali ne, to nam ni znano. Pred trinajstimi leti je g. Seidl za Vas denarje pobiral in eksekviral, pa računa v tolikih letih ne more skupaj spraviti. Jedno nedeljo je po 50. gld. od nas dobil, za Vas toraj se zanesemo, da bo vendar enkrat račun sklenil in vam denarje poslal, odloga le tisti prosi, kateri denarje zapravi ali jih nima. Gotovo pa mi ne bomo še enkrat plačevali. Prosim Vas za razjasnilo in zraven terjajte od njega, naj iz hranilnice Vaše denarje vzeme in jih Vam pošlje, mi se namreč ne drznemo misliti, da bi Vaše denarje zapravil. Težko nam je pri srcu bilo, ko ste nas zapustili, a tega Bismarka vsi klešči ali „ceki“ v Kamci držijo; ne moremo se te zmešnjave znebiti.

Se Vam priporočujemo. Kamčani.

**Iz Kozjega.** (Samomor.) Novo leto smo začeli z grozno pri nas na Slovenskem blizo in daleč neznano nesrečo — s samomorom.

V nedeljo zjutraj so naši pri g. Šmidu poštnega ekspeditorja mrtvega v postelji: prestrelil si je srce s še ne davno kupljenim revolverjem.

Bil je nesrečni samomorcec sicer priljuden mož, pri pošti in telegrafu tudi dokaj spreten, pa brez vsake vere! V poldrugem letu, kar je bil pri nas, ne vem če je enkrat cerkvo od znotri videl. Novega leta dan mu je tukaj služba dotekla — in si razne, morebiti tudi denarne, skrbi iz glave izbiti, je bil novega leta večer jako dobre volje;

\*) Črna je baje večjidel ponarejena čorba! Tedaj pazite krčmarji in kupci!